

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 271/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátkou JUDr. Ivanou Orosovou, Masarykova 10, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 17Co/11/2017-230 z 9. mája 2017 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/262/2018-313 z 29. októbra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavného súdu 19. februára 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo jej dovolanie odmietnuté, a eventuálne napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu o zamietnutí jej žaloby. Sťažovateľka sa okrem toho domáha zrušenia napadnutých rozhodnutí s tým, že vec sa vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľka si na okresnom súde v civilnom spore uplatnila žalobou z 31. októbra 2012 proti žalovaným – jej bývalým zamestnávateľom, náhradu škody, ktorá je vznikla nižšou výplatom starobného dôchodku za obdobie od 24. augusta 1996 do 4. novembra 2007, k čomu malo dôjsť v dôsledku toho, že žalovaní nesprávne vyplnili evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia, v ktorých ju zaradili do nesprávnej pracovnej kategórie s tým, že tieto evidenčné listy boli podkladom pre vydanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne o starobnom dôchodku sťažovateľky zo 7. októbra 1996. Na túto nesprávnosť sa prišlo až v roku 2011, keď Sociálna poisťovňa rozhodnutím zo 7. januára 2011 výšku dôchodku sťažovateľky opravila podľa správnej pracovnej kategórie a doplatila jej dôchodok za obdobie od 5. novembra 2007 do 17. apríla 2011.

3. Rozsudkom okresného súdu bola žaloba sťažovateľky pre premlčanie jej nároku zamietnutá a na jej odvolanie bol tento rozsudok potvrdený napadnutým rozsudkom krajského súdu. Podľa krajského súdu sa žalobkyňa o škode dozvedela, keď Sociálna poisťovňa v roku 2011 rozhodla o zvýšení jej starobného dôchodku na základe zaradenia do správnej pracovnej kategórie, a preto nedošlo k premlčaniu podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Krajský súd však dospel k záveru, že k premlčaniu nároku sťažovateľky došlo márnym uplynutím premlčacej lehoty podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorá začala plynúť 7. októbra 1996 odo dňa vydania rozhodnutia Sociálnej poisťovne o priznaní starobného dôchodku. Krajský súd zdôraznil, že objektívna premlčacia doba začala plynúť bez ohľadu na začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby. Krajský súd nepovažoval za správny názor sťažovateľky, podľa ktorého premlčacia lehota plynula od splatnosti jednotlivých mesačných výplat starobného dôchodku.

4. Sťažovateľka podala proti rozsudku dovolanie, v ktorom zopakovala svoje námietky týkajúce sa posúdenia plynutia objektívnej a subjektívnej premlčacej lehoty. Najvyšší súd dovolanie napadnutým uznesením podľa § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odmietol ako procesne neprípustné. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľka v dovolaní poukázala na dovolacie dôvody podľa § 420 a § 421 a), b) a c) CSP, no v ďalšom obsahu dovolania len polemizovala s právnym posúdením bez toho, aby uplatnené dovolacie dôvody vymedzila podľa § 431 a § 432 CSP. Podľa najvyššieho súdu ak sťažovateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 CSP, bolo jej povinnosťou výslovne uviesť, ktorou z uvedených väd trpí napadnuté rozhodnutie krajského súdu. Podľa najvyššieho súdu ak sťažovateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, mala vysvetliť, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a túto rozhodujúcu právnu otázku sformulovať.

III.

5. Sťažovateľka namieta, že napadnutými rozhodnutiami boli porušené jej základné práva, keď súdy nesprávne posúdili plynutie subjektívnej a objektívnej premlčacej lehoty. Voči rozhodnutiu najvyššieho súdu uvádza, že riadne vymedzila dovolacie dôvody, keď uviedla vady zmätočnosti a vady nesprávneho právneho posúdenia veci. Ako právnu otázku označila posúdenie škody a jej premlčania, či k premlčaniu nároku dochádza ako v celku alebo postupne, a to nevyplácaním jednotlivých dávok starobného dôchodku. Takisto v dovolaní namietala, že odvolací súd sa v odvolacom konaní nezaoberal ani odvolacou námietkou, že okresný súd nevykonal ňou navrhované dôkazy. Podľa sťažovateľky jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, čím bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivé súdne konanie, keď rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k odmietnutiu jej dovolania.

IV.

6. Ústavnoprávna argumentácia sťažovateľky má dve roviny. Na strane jednej vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľka pokračuje v argumentácii smerujúcej k dôvodnosti jej nároku, ktorého podstatou je posúdenie jeho premlčania. Na strane druhej sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu argumentuje tým, že jej dovolanie bolo nesprávne z procesných dôvodov odmietnuté. Žiadnym z napadnutých rozhodnutí nedošlo k namietanému porušeniu obsahovo v zásade zhodných základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a z toho dôvodu

bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

IV.I. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu:

7. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je arbitrárny alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

8. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, že rozhodujúcim právnym argumentom pre zamietnutie žaloby sťažovateľky bolo premlčanie jej nároku. Krajský súd dospel k záveru, že neuplynula premlčacia doba podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. No na strane druhej dospel k záveru, že uplynula premlčacia doba podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla. Vo vzťahu k premlčacej lehote podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka krajský súd ustálil, že začala plynúť 7. októbra 1996, keď Sociálna poisťovňa na základe nesprávnych údajov od žalovaných rozhodla o dôchodku sťažovateľky. To vedie k záveru, že vzhľadom na podanie žaloby 31. októbra 2012 k uplynutiu tejto premlčacej lehoty došlo, a to najneskôr 7. októbra 2006, a preto je dôvod na zamietnutie žaloby podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110); na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka a k sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

9. Tento právny záver krajského súdu nepopiera účel a význam zákonného predpisu a rovnako nie je výsledkom zjavného omylu v právnej argumentácii. Význam ustanovenia § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva zo spojenia, podľa ktorého premlčacia lehota začína plynúť udalosťou, z ktorej škoda vznikla. Vo vzťahu k žalovaným to malo byť nesprávne vyplnenie evidenčných listov, ktoré predchádzalo prvému rozhodnutiu o starobnom dôchodku sťažovateľky z roku 1996. Podriadenie tejto skutočnosti pod rozhodnú udalosť podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka zodpovedá nielen slovnému vyjadreniu v texte zákona, ale aj jeho účelu, ktorým je zabezpečenie právnej istoty tak, aby nedochádzalo k oneskorenému uplatňovaniu

nárokov. Žalovaní mali protiprávne konať v roku 1996 a žaloba o náhradu škody z tohto protiprávneho konania bola proti nim podaná v roku 2012, pričom ku škode malo naposledy dôjsť v roku 2007. Odstup času medzi domnelým protiprávnym konaním žalovaných, vznikom škody a jej uplatnením je tak dlhý, že zamietnutie žaloby pre premlčanie vôbec nepopiera zmysel § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Preto je ústavná sťažnosť vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu zjavne neopodstatnená.

IV.II. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu:

10. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu, ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo v čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 295/2012).

11. Sťažovateľka podala proti rozsudku dovolanie, v ktorom opakovala svoje námietky týkajúce sa posúdenia plynutia objektívnej a subjektívnej premlčacej lehoty, a to bez konkrétneho vzťahu k argumentácii dovolaním napadnutého rozhodnutia krajského súdu, pričom v dôsledku tohto nesystematického prístupu bez jasného základu formulovala dovolacie dôvody zmätočnosti podľa § 420 CSP na strane jednej a vzájomne sa systematicky vnútorne vylučujúce dovolacie dôvody nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 a), b) a c) CSP na strane druhej. To viedlo k tomu, že nesformulovala právnu otázku, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie vo veci samej. Napriek tomu, že v konaní o ústavnej sťažnosti bola identifikovaná právna otázka, od ktorej záviselo rozhodnutie o zamietnutí žaloby sťažovateľky rozhodnutím okresného a najmä krajského súdu, nemožno dospieť k záveru, že by interpretácia dovolacieho súdu pri odmietnutí dovolania sťažovateľky bola z hľadiska ochrany základných práv výslovne nepriateľská, keďže sťažovateľka túto právnu otázku formulovala v spleti rôznych a protichodných dovolacích dôvodov bez jasného vzťahu k doterajšej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu a okolnostiam prejednávanej veci. Preto je ústavná sťažnosť vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu